

“Həsən bəy Zərdabi” virtual sərgisi

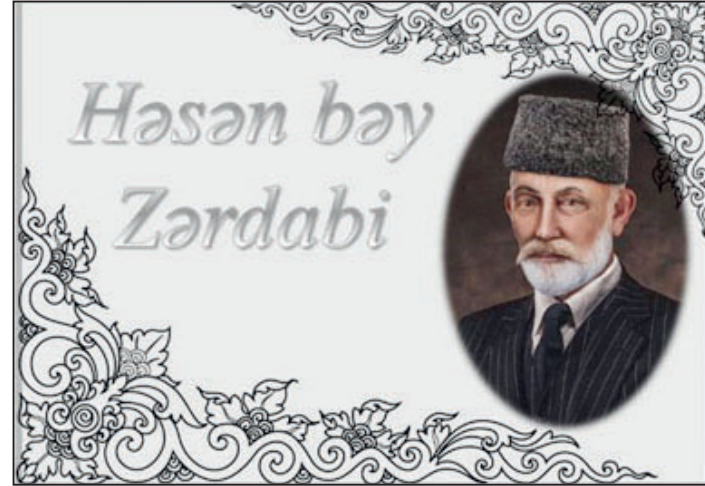
Bu il Azərbaycan mədəniyyəti tarixində misilsiz xidmətləri olan, həyat və yaradıcılığı ilə öz xalqının mədəni və elmi fikir tarixində silinməz izlər qoyan görkəmli mütəfəkkir və ictimai xadim Həsən bəy Zərdabinin anadan olmasından 180 il ötür. Görkəmli jurnalist, alim, pedaqoq, maarifçi-demokrat Həsən bəy Zərdabinin adı xalqımızın maarifləndirilməsi, mənəvi dirçəlişi və fikir təkamülü ilə sıx bağlıdır.

Öz xalqına sədaqətlə xidmət etmək, xalqı maarifləndirmək, azadlıq hərəkatını canlandırmaq naminə yaşadığı dövrün bütün eybəcərliklərini, haqsızlıqlarını, xalqın zəhmətkeş təbəqələrini əzən, onları zülm altında inlədən feodal qəddarlıqlarını çəkinmədən yazılarında ifşa edən Həsən bəy zəngin ədəbi irsi və fəaliyyəti ilə Azərbaycan mədəniyyəti tarixinə yaddaşlardan silinməyən izlər qoyub getmiş böyük tarixi və ədəbi şəxsiyyətdir.

Moskva Universitetini namizədlik diplomu ilə bitirən ilk müsəlman məzun, Azərbaycanın ilk universitet təhsilli alim və müəllimi, İslam dünyasının ilk təbiətsünas alimi, Bakı Gimnaziyasının ilk müsəlman müəllimi, təkcə Azərbaycanda deyil, bütün müsəlman Şərqi İslam

xeyriyyəçilik hərəkatının banisi (“Cəmiyyəti-Xeyriyyə”), 1873-cü ildə şagirdləri ilə birlikdə Bakıda Azərbaycan dilində ilk teatr tamaşası göstərən mədəniyyət xadimi, Azərbaycan mətbuatının banisi, Azərbaycanda ilk qızlar gimnaziyasının açılmasının təşəbbüskarı, Azərbaycan müəllimlərinin birinci qurultayının təşkilatçısı və qurultayın sədri Həsən bəy Zərdabi şəxsiyyətinin xalqı qarşısındakı xidmətləri unudulmazdır.

Həsən bəy Zərdabi xalqın, gənc nəslin tərbiyə edilib maarifləndirilməsi işində teatrın önəmli rolu olduğunu düşünürdü. Belə ki, 1873-cü ildə onun rəhbərliyi altında, Nəcəf bəy Vəzirovun və Əsgər bəy Adıgözəlovun yaxından iştirakı ilə Bakı Realnı Gimnaziyasının otaqlarından birində böyük dramaturq M.F.Axundzadənin “Hacı Qara” komediyasının

tamaşası göstərilmişdi. Bununla da Azərbaycan milli teatrının əsası qoyulmuşdu.

Sonralar təkcə xeyriyyə cəmiyyətləri və teatr vasitəsilə həqiqi mənada xalqın maariflənməsinə nail olmağın mümkün olmadığını dərk edən Zərdabi maarif işi üçün geniş imkanlar açan bilən ideya vasitələri axtarmışdı. Bu axtarışın nəticəsi kimi 1875-ci ilin 22 iyulunda uzun əziyyətlərdən sonra “Əkinçi” adlı qəzet nəşr edilmiş və Azərbaycan milli mətbuatının əsası qoyulmuşdu. Dərc olunan bu qəzet XIX əsrin ikinci yarısında Azərbaycanda cəhalətə, avamlığa, nadanlığa qarşı mübarizədə,

xalqın maarifə, mədəniyyətə çatmasında, maarifçilik ideyalarının yayılması və mütərəqqi ziyalıların yetişməsində mühüm rol oynamışdı.

Azərbaycan milli mətbuatının banisi, görkəmli maarifçi Həsən bəy Zərdabinin 180 illik yubileyi münasibətilə Milli Kitabxananın əməkdaşları tərəfindən “Həsən bəy Zərdabi” adlı virtual sərgi hazırlanıb. Virtual sərgidə rəsmi sənədlər, fotolar, Həsən bəy Zərdabinin müəllifi olduğu əsərlər, haqqında yazılan kitab və məqalələr nümayiş olunur.

M. MÜKƏRRƏMOĞLU,
“Xalq qəzeti”